

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Axel Ivan Pedersen: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til behandling i indfødsretsudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den følgende sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 4. marts 1953 i byen Montevideo afsluttet handels- og skibsfortraktat mellem Danmark og Uruguay.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 349; fremsættelsen findes i tidenden sp. 1169).

Sagen sattes til forhandling.

Poul Hansen (Kalundborg): Jeg kan på mit partis vegne anbefale forslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Paabøl: Jeg kan ligeledes på mit partis vegne anbefale forslaget til vedtagelse.

Bøgholm: Det fremgår af de tal, der er nævnt i bemærkningerne, at den danske eksport til Uruguay har været af væsentlig ringere omfang end den import, vi har fået fra Uruguay. Det hænger naturligvis i nogen grad sammen med, at vi især har importeret foderstoffer, men på den anden side kan det ikke undervurderes, at den danske eksport til Uruguay har været underkastet diskriminerende bestemmelser, der i mange tilfælde har virket hindrende for gennemførelsen af forretninger på det uruguayiske marked, og det er derfor med glæde, vi fra vor side ser, at der her bliver foreslået en mestbegunstigelsesaftale.

Jeg vil hertil føje den bemærkning, jeg ved en tidligere lejlighed har fremført, at efter min opfattelse ligger det således, at mestbegunstigelsesaftalerne, hvis de gennemføres altfor principielt og doktrinært, ofte vil kunne vanskeliggøre gennemførelsen

af friere handelsforhold, idet det meget vel kan være således, at et land kan ønske at give toldmæssige eller andre indrømmelser til et naboland, og så må disse indrømmelser, hvor mestbegunstigelsesprincippet træder i kraft, automatisk udvides til at gælde alle lande, der har mestbegunstigelsesret. Vi hilser derfor fra vor side med tilfredshed, at man nu vender tilbage til den gamle nordiske klausul, som vi har kendt den tidligere i danske handelsaftaler, og at man ligeledes har indrettet sig på, at indrømmelser, der gives i henhold til denne traktat, ikke griber ind overfor indrømmelser, der gives indenfor det europæiske samarbejdsudvalg.

Jeg går ud fra, at en betalingsaftale ret snart vil slutte sig til den traktat, der foreligger her. Det ligger jo således for os, at vi ikke skal godkende en betalingsaftale i folketinget; hvis jeg er rigtigt underrettet, ligger det anderledes i Uruguay; der vil der være tale om en vedtagelse i parlamentet.

Jeg skal blot til slut udtale ønsket om, at man vil gå videre ad denne vej, og at man i tilfælde, hvor det med rette kan siges, at dansk eksportpolitik bliver hindret igennem ikke-tilstedeværelsen af en mestbegunstigelsesaftale med lande indenfor det sydamerikanske eller mellemamerikanske område, vil nå frem til sådanne aftaler, og jeg tror også, ministeriet vil være af samme opfattelse.

Jeg kan på mit partis vegne give tilslutning til det forelagte forslag til beslutning.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Jeg kan på mit partis vegne anbefale det foreliggende forslag til hurtig og velvillig behandling.

Aksel Larsen: Jeg kan på mit partis vegne gøre det samme. Samtidig vil jeg tillade mig at komme med en bemærkning i anledning af de konservative synspunkter, vi her har hørt.

Det vil naturligvis være en fordel, hvis man igennem anerkendelse af mestbegunstigelsesbestemmelserne kan nå frem til mere ligevægt i vort handelsforhold med Uruguay. På den anden side skulle det glæde mig, hvis man fra konservativ side ville være opmærksom på noget, der har adskilligt større betydning for dansk økonomi og dansk valuta, nemlig vort handelsforhold med Vesttyskland. Der foregår her en langt større

[Aksel Larsen.]

diskriminering med langt alvorligere økonomisk virkning for Danmark, end tilfældet er med Uruguay, hvor det dog kun drejer sig om en dansk import derfra på 10,8 mill. kr. og en eksport på 5,1 mill. kr.

Desuden har jeg et måske naivt spørgsmål at stille til den højtærede udenrigsminister. Jeg ville være meget glad, om vi kunne få at vide, efter hvilke retningslinier det afgøres, hvilke internationale traktater der forelægges til godkendelse i folketinget, og hvilke der ikke gør det. Det er jo muligt, at man af rent formelle grunde er nødt til at få en traktat som denne behandlet i folketinget; jeg har intet imod det, jeg finder det uhyre rigtigt, at man får den behandlet her.

Men der er jo adskillige internationale traktater med økonomisk rækkevidde, som Danmark har tiltrådt, men som vi aldrig får til behandling her. Det, jeg konkret vil spørge om, er: Efter hvilke retningslinier afgør man, at en traktat som denne, der dog ikke har så stor betydning for Danmarks økonomiske liv, skal behandles i folketinget, medens en traktat, der skal være afsluttet i 1950, og efter hvilken Danmark forpligter sig til at eksportforbyde en uendelig række af varer til Østeuropa, ikke skal behandles i folketinget? Som den højtærede udenrigsminister ganske rigtigt har opfattet, drejer det sig om den såkaldte COCOM-aftale, der skal være afsluttet i Paris mellem en række vesteuropæiske og amerikanske magter. Den har aldrig været forelagt her i folketinget til godkendelse. Folketinget har aldrig haft anledning til at drøfte den, til trods for at den har en endog meget vidtrækkende betydning for hele vor økonomi — ikke mindst for vor valutastilling. Jeg kunne altså godt lide at få at vide, med hvilken motivering man vil unddrage folketinget en behandling af COCOM-aftalen, når man dog anser det for nødvendigt, at folketinget behandler en traktat som den foreliggende.

Viggo Stærcke: Fra vor side kan vi tiltræde dette forslag, da vi betragter det som

et fremskridt, at man nu tilvejebringer denne mestbøgunstigelsestraktat.

Udenrigsministeren (*H. C. Hansen*): Jeg takker de ærede ordførere for den tilslutning, der er givet til forslaget til beslutning, og jeg kan vel indskrænke mig til at tage de bemærkninger, der iøvrigt er gjort i al almindelighed, til efterretning.

Må jeg sige til det ærede medlem hr. Aksel Larsen, at jeg ikke på stående fod er i stand til at give en juridisk fyldestgørende opstilling af kriteriet for behandlingen af traktater her i salen; men jeg kan gøre den bemærkning, at grundloven — såvidt jeg erindrer grundlovens § 19 — må være hovedudgangspunktet for vurderingen af, hvorvidt en traktat skal forelægges her eller den kan ratificeres uden forelæggelse i det høje ting.

Når derimod det ærede medlem foretager en sammenstilling af en direkte afsluttet traktat som den, der her er tale om, og den aftale, han hentyder til, den såkaldte COCOM-aftale, må jeg derved sige, at en sådan sammenstilling ikke er holdbar. Der er ikke tale om nogen traktatafslutning i forbindelse med de aftaler, der er truffet på COCOM-basis. Den aftale, det dér drejer sig om, er — som det er sagt adskillige gange tidligere under forhandlingerne — forelagt partierne gennem de forskellige instanser, hvor der har været mulighed derfor, og er tiltrådt.

Aksel Larsen: Det bedrøver mig, at landets ansvarlige udenrigsminister ikke er i stand til at redegøre for, efter hvilke principper man i regeringen afgør, hvilke traktataftaler man vil forelægge i folketinget, og hvilke man ikke vil forelægge. Jeg håber, den stund må oprinde, da landets udenrigsminister er i stand til at redegøre for disse principper.

Henviisningen til grundlovens § 19 er sådan set meget nyttig, men den modsiger det, den højtærede udenrigsminister senere sagde, idet han som undskyldning for, at

[Aksel Larsen.]

man ikke ville forelægge COCOM-aftalen her, anførte, at det ikke er nogen traktat. Nej, men i grundlovens § 19 tales der ikke udelukkende om traktater; der tales om forpligtelser,

„til hvis opfyldelse folketingets medvirken er nødvendig, eller som iøvrigt er af større betydning.“

Såvidt jeg forstår, er regeringen af den opfattelse, at vi ved underskrivelsen af COCOM-aftalen har forpligtet os til noget, og jeg tror ikke, der mellem den højtærede udenrigsminister og mig er uenighed om, at COCOM-aftalen er af „større betydning“; følgelig skal efter grundlovens § 19 COCOM-aftalen naturligvis til behandling her i tinget, og den har kun gyldighed, hvis den er godkendt af det danske folketing.

Den højtærede minister siger, at den sag er forelagt partierne. Det er aldeles ikke rigtigt — og selvom det var rigtigt, fritager det ikke for en forelæggelse i folketinget. Vi har ikke på nogen måde en sådan ordning her i landet, at partierne eller deres bestyrelser kan remplacere folketinget. Men sagen er iøvrigt ikke forelagt partierne. Den har været diskuteret i det udenrigspolitiske nævn, og man har — efter hvad jeg forstår — givet nogle ikke helt fyldestgørende oplysninger i vareforsyningsudvalget; men det kommer vi jo tilbage til ved en senere lejlighed. Det er i hvert fald ikke rigtigt, at denne sag er forelagt partierne, og selvom den var forelagt partierne, gælder det ikke, for partierne kan hverken i henhold til grundloven eller til praksis erstatte en behandling i selve folketinget.

Udenrigsministeren (H. C. Hansen): Jeg gjorde overfor det ærede medlem den bemærkning, at jeg ikke på stående fod kan give en fyldestgørende juridisk redegørelse for det samlede kriterium, og henviste udtrykkeligt til grundlovens bestemmelse. Det er klart, at det er grundlovens bestemmelser, der er afgørende for, hvilke traktater der skal forelægges her i tinget, og hvilke der ikke skal. Mig bekendt har der ikke indtil nuværende tidspunkt været nogen debat eller strid om den retningslinie, der er fulgt. Det er klart, at hverken en udenrigsminister eller nogen anden minister indlader sig på på egen hånd at fortolke de juridiske be-

stemmelser; han må i så henseende henholde sig til de juridiske responsa, der forelægges ham som begrundelse for forhandling her eller ratificering på anden måde. Den linie er fulgt hidtil og vil også blive fulgt fremefter. Jeg gentager, hvad jeg har sagt om COCOM-aftalen. Efter min mening har den intet at gøre med en traktat, der skal ratificeres her i folketinget; det ved det ærede medlem at jeg mener og at regeringen mener, så der er vist ingen grund til at tærskle langhalm mere på den historie.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Jeg skal nøjes med at stille et spørgsmål til den højtærede udenrigsminister. Der står i grundlovens § 19, at regeringen kan ikke

„indgå nogen forpligtelse, til hvis opfyldelse folketingets medvirken er nødvendig, eller som iøvrigt er af større betydning.“

Mener udenrigsministeren virkelig, at COCOM-aftalen og dens forpligtelse for Danmark ikke er af større betydning?

Udenrigsministeren (H. C. Hansen): Jeg mener, at det ingen interesse har at diskutere spidsfindigheder, som det ærede medlem gør det. Jeg mener selvfølgelig, at den COCOM-aftale, der er truffet, har en væsentlig betydning for Danmarks vedkommende; men den falder ikke ind under de bestemmelser, som det ærede medlem påberåber sig.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Det kan være den højtærede udenrigsministers opfattelse, at det er spidsfindigheder, der står i grundloven. Det er ikke min opfattelse. Nu har vi i hvert tilfælde ministerens udtalelse for, at han anerkender, at COCOM-aftalen har væsentlig betydning; den omfattes altså absolut af grundlovens § 19. Der er ikke tale om traktater, men tale om forpligtelser, Danmark har indgået eller vil indgå.

Iøvrigt har ministeren sagt, at der ikke har været rejst strid om, hvorvidt COCOM-aftalen skulle behandles her. Det er direkte urigtigt. Der har netop været rejst strid om dette. Såsnart mit parti var blevet bekendt med, at der forelå en sådan aftale

[Aksel Larsen.]

— men det skete rigelig sent, idet vi kun fik det at vide gennem mere eller mindre tilfældige avisnotitser — krævede vi, at den blev debatteret her i tinget, så den højterede udenrigsminister ved, at der er strid om den sag.

Udenrigsministeren (H. C. Hansen): Det er ganske typisk for det ærede medlem, at man vil lade mig have sagt, at grundlovens bestemmelser er spidsfindige. Det var rart, om det ærede medlem henholdt sig til, hvad man sagde, og ikke forsøgte at fortolke det. Jeg skal kun sige, at sådan noget har jeg ikke sagt.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Efter at have citeret den pågældende grundlovsbestemmelse stillede jeg det spørgsmål til udenrigsministeren, om han ikke mener, at COCOM-aftalen er af større betydning. Dertil svarede ministeren, at han ville ikke diskutere spidsfindigheder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udvælgelse af statshusmandsbrug m. m.

(Første behandling findes i tidenden sp. 359; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 47).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under eet.

Ordføreren (Chr. Rasmussen): Udvalget har afholdt to møder og har haft samråd med landbrugsministeren. Der er ikke stillet ændringsforslag, men der har under samrådet med ministeren været rejst et spørgsmål i forbindelse med jordafståelser efter § 11 i landbrugsloven af 1949. Hidtil har

det været sådan, at man i jordlovsudvalget har fastlagt en vis retningslinje for de enkelte medlemmer ved deres forhandlinger: en jordpris svarende til grundværdien efter 10. almindelige vurdering med et tillæg af 20 pct. Der er rejst tvivl om, hvorvidt denne beregning er den rigtige. Man må imidlertid forstå jordlovsudvalgets vedtagelse på den måde, at det kun drejer sig om en retningslinje; det er hverken en maksimalpris eller en minimalpris. Der er stadig mulighed for i de tilfælde, hvor jorden er i særlig god kultur, og hvor der eventuelt i de senere år er afholdt store udgifter f. eks. til dræning eller anden grundforbedring, at give en højere pris. Som det fremgår af betænkningen, tiltræder både ministeren og samtlige medlemmer af udvalget den opfattelse, at en sådan højere pris bør kunne gives. Jeg skal derfor anbefale det foreliggende lovforslag til uændret vedtagelse her i tinget.

Fibiger: Der er ikke stillet ændringsforslag til det foreliggende lovforslag, men vi har fra forskellig side ønsket at få det spørgsmål belyst, som den ærede ordfører omtalte, netop med henblik på, at der kunne betales en højere pris for de jorder, der afgives i henhold til § 11 i landbrugsloven. Jeg er derfor tilfreds med, at landbrugsministeren har erklæret sig enig med udvalget i, at der skal tages individuelle hensyn, sådan at der skal forhandles om spørgsmålet i de enkelte tilfælde. Det skal ikke være sådan, at jordlovsudvalget fikserer en bestemt pris, men der skal tages hensyn til de forskellige forhold, jordens kulturtilstand m. v. Der kan jo lægges forskelligt i dette „m. v.“, også hvor meget hensyn man tager til bygninger og den slags ting. Det, sagen er rejst på, er dette, at man synes, der kunne ydes noget mere end de 20 pct., og jeg er glad for, at landbrugsministeren og udvalget er enige om, at man ved forskellige lejligheder kan yde en højere pris end den omtalte, at der skal en aftale til, og at prisen ikke skal fastsættes ved et diktat fra jordlovsudvalget. At dette var lovens mening, fremgik jo også af de forhandlinger, der blev ført i landstinget i sin tid, da forliget blev sluttet om de såkaldte små jordlove.

Aage Fogh: For at der ikke skal være nogen misforståelse senere om min eller mit